

lis assensus in propheta ipso non necessarius erit, sed liber potius? Respondetur concedendo illatum, si actus naturæ suæ relinquatur, Deusque ab extrinseco non inferat necessitatem, quicquid alii censeant. Quod primo liquet ex dictis, cum docuerimus actum prophetiæ, quoad essentiam, ejusdem esse rationis cum fide. Secundo, quia ubi evidentia non datur, nequit intellectus ab intrinseco necessitari ad assensum. Denique exemplo Abrahæ idem convincitur, cujus assensus liber omnino fuit, quandoquidem et laudabilis et meritorius extitit; et idem censendum de aliis Heb. 11 adductis. Ex quo patet differentiam illam a D. Thoma olim positam in quæstionibus de Veritate, vel veram non esse, vel solum permissive intelligendam, nimirum de ratione prophetiæ non esse pendere ab affectu, sicut est de ratione fidei, quod inferius exponemus; vel denique talem differentiam non tam esse in ipsis assensibus, quam in iis quæ illos antecedeant. Nam propheta recipit revelationem, et quoad hanc receptionem necessario omnino prævenitur ejus voluntas, ut docet D. Thomas, quæst. 171, art. 1, ad 4. Unde non posset, etiamsi vellet, ulla ratione avertere intellectum a consideratione et quasi auditione divinorum, quod in fide locum non habet.

5. *Assertio tertia.* — *Confirmatur exemplis Scripturæ.* — Dico tertio: non est impossibile cognitionem propheticam esse evidentem<sup>1</sup>. Ita debent opinari, qui probant non repugnare, Deum communicare creaturæ evidentiam abstractivam mysteriorum fidei, quod tenet Scotus, in 1, d. 3, q. 1; Capreolus, in 2, dist. 23; Major, q. 4 Prologi. Confirmarique potest, quoniam certissimum est Christum Dominum fuisse prophetam, Deut. 18: *Prophetam suscitabit Dominus de fratribus vestris*, quod de Christo Domino interpretatur Stephanus, Act. 7. Ipse etiam Christus, Joan. 4, et Matth. 18, se prophetam vocat, dicens: *Non est propheta cum honore in patria sua*; et tamen non habuit obscuram cognitionem. Neque dici potest<sup>2</sup> hoc solum potuisse habere locum in illo ratione visionis beatificæ; docet enim ac probat D. Thomas, 3 p., quæst. 4, art. 8, Christum prophetam non fuisse per visionem beatificam. Confirmatur amplius assertio, quia, si Deum, et

<sup>1</sup> Vide in d. 21, sect. 1, de Incarn.

<sup>2</sup> Vide in disp. 30 Metaph., sect. 12, a n. 4, et l. 2 de Angel., c. 17.

quæ ipsum immediate attingunt, ut est hypostatica unio, excipiamus, nihil est quod per evidentem notitiam infusam cognosci non possit extra visionem beatam, ut patet de scientia infusa animæ Christi; imo graves auctores, ut Scotus, nullam exceptionem faciunt, quos tamen non probamus; ergo poterit aliqua talis cognitio prophetæ infundi.

6. *Quarta assertio, cum sit de facto, conjecturis ostenditur.* — Sed quæres an ea sit communicata de facto aliquibus prophetis. Pro quo sit quarta assertio in ordine. Credibile est aliquando propheticam revelationem fuisse evidentem, et quoad hoc admittitur sententia Cajetani in num. 2. Cum vero conclusio de facto procedat, neque habeamus apertum testimonium Scripturæ, solum possumus conjectura uti. Igitur, si in Christo Domino certum est propheticam cognitionem fuisse evidentem, ut diximus, certe intelligimus id non esse extra vel contra rationem prophetiæ. Credibile ergo est Deum communicasse prophetis aliquibus hunc prophetiæ modum. Nam is ex parte ipsius prophetiæ est perfectior; non repugnat vero statui viæ, et ipsa varietas conducit ad perfectionem operum Dei; ergo, etc. Confirmatur, nam cum tres capitales sint gradus prophetiæ, ut patet apud D. Thomam 2. 2, quæst. 174, unus per externam et sensibilem propositionem, alter per imaginariam visionem, tertius per puram intellectualem illustrationem, videtur sane probabile in hoc tertio gradu elevari mentem prophetæ, ut aliquo modo clare videat quæ sibi revelantur, saltem in testificante. Unde D. Thomas ibi art. 2, ait hanc prophetiam maxime appropinquare ad visionem Patriæ. Citatque id secundi Regum 23: *Mihi locutus est fortis Israel*; et infra: *Sicut lux aurora, oriente sole mane, absque nubibus rutilat*. Hoc denique confirmant adducta superius pro sententia illa Cajetani.

7. *Triplici medio objicitur contra assertionem.* — Sed obstat primo, quia sequitur cognitionem prophetiæ in diversis specie esse diversam, contra D. Thom. quæstion. 171, artic. 3, ad tertium. Secundo, quia jam tales prophetæ non haberent fidem. Tertio, quia ea cognitio non est tam perfecta quam alia obscura, cum videatur minus certa; non est ergo necessaria neque conveniens.

8. *Ad primum medium.* — Ad primum concedimus sequelam. Ad divum Thomam respondeo primum mutasse sententiam; nam, quæst. 174, art. 1, docet propheticas revela-

tiones posse specie esse diversas. Improbabile enim est quod Cajetanus comminiscitur, non loqui sanctum Doctorem ex propria sententia, sed alienas referre. Simili enim facilitate dici posset, ubicunque ille Patrum sententias explicat, non loqui ex propria. Aliter vero posset occurri, in priori loco non affirmare omnes propheticas revelationes esse ejusdem speciei, sed asserere prophetiam unitatem sumere a luminis unitate, quamvis materialia objecta sint diversa; nunquam tamen dixisse lumen illud semper unicum esse, atque ejusdem speciei. In posteriori autem loco, quamvis nobis faveat, non videtur proprie loqui de speciebus, prout significant essentias diversas, sed diversos modos prophetiarum. Hæc quoad divum Thomam; quoad rem ipsam, planum videtur *prophetiæ* et *prophetæ* nomen non necessario significare eandem speciem cognitionis. Nam et Christo Domino et puris etiam hominibus tribuitur, in quibus certum est non fuisse cognitionem specie unam, idemque potest inveniri inter puros homines. Unde *prophete* nomen commune est sumptum ex officio prædicendi futura, licet ex diversa cognitione supernaturali procedat.

9. *Ad secundum medium.* — Ad secundum respondetur primo, interdum non esse inconveniens prophetam non habere fidem, quia aliquando materia prophetiæ talis est ut nihil referat illam credere per fidem, veluti, quid alius cogitet, vel sitne sanctus, vel quid fiat in loco distante. Secundo negatur sequela, quia, licet pro instanti in quo quis recipit evidentem revelationem, non exerceat actum fidei, tamen post illud tempus poterit exercere, ut alias dixi; imo et simul, cum id non implicet. (Vide supra, disp. 3, sect. 9.)

10. *Ad tertium.* — Ad tertium, insinuat dubium breviter nunc expediendum; possent enim multa discuti, scilicet, an illa cognitio, evidens in testificante, sit certior quam fides; item an sit perfectior vel minus perfecta. Dico igitur cognitionem evidentem in testificante posse esse duplicem: unam, fundatam in visione beatifica, qua quis clare videt Deum esse qui loquitur; et hanc esse perfectiorem cognitione fidei, quia et omnino fundatur in prima veritate, sicut fides, et præterea superat in evidentia. Altera potest esse cognitio evidens in testificante, quæ fundatur tantum in signis, vel effectibus creatis supernaturalibus, quæ ipsum testificantem supernaturaliter manifestant, et hæc mihi videtur minus certa quam fides; quia non nititur in

sola prima veritate, sed ex parte resolvitur in signa creata. An vero id sufficiat ut fides simpliciter perfectior dicatur in genere entis, dubia res est; quia multum aliunde ponderant aliæ conditiones illius cognitionis supernaturalis et evidentiæ; quamvis, ut dicamus talem cognitionem communicatam esse prophetis, satis sit illam esse perfectiorem in supernaturali evidentia, et in abstractiori modo cognitionis.

#### SECTIO VI.

*Deturne habitus prophetiæ, et qualis sit?*

1. *Distributio tractandorum.* — *Prima pars, de requisitis ad cognitionem propheticam.* — Disputatur hæc quæstio a Divo Thoma 2. 2, q. 171, art. 2, et Cajetano late; ne fortasse de nomine contendamus, tria præcipue videnda sunt: Primum, quid infundatur prophetæ per modum actus primi, quo possit actum prophetiæ cognitionis elicere. Secundo, quantum illud duret tam ex natura rei quam de facto; et hinc tertio constabit quomodo prophetia sit vel non sit per modum habitus. Circa primum, ad cognitionem propheticam, sicut ad omnem aliam, duo possunt requiri: aliud ex parte objecti, ad apprehensionem ejus, scilicet, species; aliud ex parte potentiæ, ad iudicium, nempe lumen, aut aliquid simile; et utrumque sine dubio est aliquo modo necessarium in prophetis. De priori, hoc est de speciebus, divus Thomas 2. 2, quæstione 173, articulo secundo, docet optime varios modos esse revelationum prophetiarum, et ad omnes necessarias esse species, quia nulla conceptio mentis fit sine illis. Quando ergo prophetia fit, rebus alicui externo sensui oblati, species inducuntur a talibus objectis, indeque fiunt phantasmata, ac tandem species ipsæ intelligibiles. Quando vero fit revelatio per imaginariam representationem, nova infunduntur phantasmata, si necessaria sint; vel certe divinitus fit ut præexistencia in imaginatione debito modo coordinentur, et imaginationis vis confortetur ad usum eorum necessarium, ut conspiciat et apprehendat divina; inde vero resultat in intellectu similis intelligibilium specierum compositio et ordinatio. Quando autem prophetica revelatio est pure intellectualis, per se primo infunditur species intellectui, vel intellectus ipse confortatur ad usum et compositionem specierum quas



habet, quæ omnia per se satis clara videntur.

2. *Dubium de quo etiam l. 2 de Orat. mental., c. 14. — Resolvitur.* — Circa ultimum hoc est nonnullum dubium: quia nulla est prophetica revelatio humana ita spiritualis, ut usus ejus et cognitio non pendeat a phantasmatis; ergo nunquam potest esse per influxum specierum intelligibilium, sine infusione phantasmatum; non ergo secundus et tertius modus inter se differunt. Respondeo verum fortasse esse prophetas ordinarie et regulariter cognoscere quæ revelantur, cum dependentia a phantasmatis. Nam, ut Dionysius ait, capit. 1 Cælest. Hierarchiæ: *Neque aliter fas erat infirmitati nostræ lucere divinum illum radium, nisi sacrorum varietate voluminum, quibus ad superiora ferremur operum*: licet fortassis aliquibus interdum, ut Moysi et Paulo, etiam abstractior cognitio data sit. In illo autem ordinario modo, adhuc est differentia inter revelationem imaginariam, et eam quæ dicitur pure intellectualis. Nam in priori offeruntur prius apud imaginationem sensibilia, quæ altiora mysteria representant; ipsaque imaginativa virtus confortatur divinitus, ut ea vehementer apprehendat, atque inde revelatio transit ad intellectum. At vero in revelatione intellectuali tota supernaturalis apprehensio est in intellectu; phantasia vero solum cooperatur convertendo se ad sua phantasmata, non quidem apprehendendo res intellectui supra dicto modo manifestatas, sed operando tantum naturaliter, circa ea materialia objecta quæ materiam illius revelationis utrumque concernunt. Ratio est, quia intellectus in hujusmodi revelatione non apprehendit sibi revelata omnino pure, et absque ulla proportionem ad res materiales, cum id excedat modum apprehensionis intellectus conjuncti, sed apprehendit ea sub conceptu, vel ordine ad rem aliquam materialem: ideoque phantasia tunc versatur circa materiale aliquod, cui apprehensio intellectualis proportionatur. Unde ad ejusmodi revelationem regulariter non est necessaria infusio novi phantasmatis, quia præcedit communiter imaginationem; quod si interdum non præcedit, id per accidens contingit; et ita intelligendus divus Thomas 2. 2, q. 174, art. secundo, in corpore, et ad 4.

3. *De lumine quod sit, et quid ac quotuplex.* — De secundo, scilicet, de infusione luminis, divus Thomas, in quæstionibus 171 et 173, utrobique articulo secundo, docet necessariam esse talis luminis infusionem, quod sit

principium cognitionis et iudicii, quo propheta iudicet prophetiam veram esse, et penetret etiam sensus eorum quæ apprehendit, ac sibi revelantur; nam quæ supernaturaliter manifestantur, lumine supernaturali manifestari oportet, juxta Paulum, Ephes. 5; debet autem lumen proportionari manifestationi et cognitioni; ergo, etc. Confirmaturque ex usu Scripturarum et Patrum; frequenter enim sermonem faciunt de hoc prophetico lumine. Quid vero illud sit, non ab omnibus eodem explicatur modo. Alii volunt esse tantum actuale Dei auxilium; alii esse qualitatem impressam. De munere etiam dicti luminis, obscurum est an sit unum, vel plura, atque adeo an lumen ipsum sit multiplex necne? Duo nimirum intelligere possumus etiam distincta realiter prophetis necessaria, præcipue in revelationibus imaginariis. Primum, ut probe intelligant quid per res in imaginatione apprehensas significetur. Apprehendit enim Pharaon, exempli gratia, septem spicas, non intellexit tamen earum significatum; Joseph autem maxime. Atque hic videtur esse effectus unus hujusce luminis. At ulterius requiritur secundo ut, ea significatione percepta, iudicet propheta verum esse quod significatur. Nam postquam Joseph intellexit significationem somnii, dubitare poterat an id vere futurum esset. Utrumque ergo videtur tribuere lumini prophetico divus Thomas supra, atque etiam Cajetanus. Cum tamen diversi sint ac separabiles effectus, diversa lumina videntur requirere. Est simile quippiam in intelligentia Scripturæ. Aliud enim est verum sensum Scripturæ percipere, id est, quid auctor illius verbo suo significare voluerit; aliud vero fidem adhibere ipsi Scripturæ. Nam secundum hoc ad fidem spectat; non vero primum, per se loquendo. Potest enim infidelis intelligere quid significetur in Scriptura, quin illud credat. Unde cum primum illud supernaturaliter fit, ad interpretationem sermonis pertinet.

4. *Luminis prophetici ejusdem, aut etiam diversi varius usus.* — Dicendum igitur videtur hæc duo esse in prophetia distincta, et utrumque posse tribui lumini, accepto late pro quacumque virtute et auxilio; verum primum illud, nimirum perceptio significati imaginariæ visionis, non spectat ad perfectam rerum intelligentiam, sed potius ad perfectam apprehensionem, vel auditionem veritatis revelatæ, quæ iudicium ejus antecedit, videturque peragi penetratio hæc et quasi interpretatio visionis, aut per novam internam locu-

tionem, specierumve infusionem, aut per novum usum antiquarum, divino auxilio factum, quo ostenditur hoc vel illud talibus signis representari: sicut inter homines aliud est audire parabolam, aliud interpretationem ipsius; aliud denique sentire rem per parabolam significatam, esse veram. Nam duo priora per solam apprehensionem fiunt, tertium in iudicio consistit. Verum est quidem in secundo posse etiam admisceri iudicium, credendo scilicet significationem, seu interpretationem datam, esse veram: hoc tamen, quia in prophetica revelatione nullam habet difficultatem distinctam ab ea quæ est in iudicio de veritate ipsarum rerum, tum etiam quia utrumque eadem ratione eodemque testimonio credendum est, ideo uno lumine perficitur, atque adeo, unicum tantum admittendum est ad cognitionem et iudicium propheticum requisitum<sup>1</sup>; probabileque est tale lumen qualitatem esse intellectualem ab ipsa actuali cognitione et iudicio distinctam, tanquam principium ejus: quia omnis actus supernaturalis requirit ex parte potentiæ lumen et principium sibi accommodatum, a quo procedat, ut constat inductione generalique ratione hujusmodi actuum. Quod haud dubie verum est, quando revelatio prophetica fit evidens; quando vero obscure fit, consequenter dicendum illud lumen non esse distinctum ab habitu fidei, cum iudicium non sit specie distinctum a credulitate fidei. Quamvis peculiaris difficultas esse posset, si contingeret, vel fingeremus eam revelationem propheticam fieri homini habitum fidei nondum habenti; tunc enim assensus illius esset primus actus supernaturalis, qui juxta doctrinam alias datam, non procedit ab habitu neque a qualitate infusa potentiæ per modum actus primi, sed immediate a potentia cum auxilio. Dicendum tamen est, si revelatio sit evidens, nullam esse difficultatem, posset enim ille primus actus procedere a lumine et claritate infusa. Nam quod primus actus procedat ab habitu, credimus repugnare solum in actibus, qui sunt dispositiones ad ipsum habitum. At vero tale iudicium cum esset evidens, esset quoque actus necessarius, unde per lumen infusum posset necessitari intellectus ad eliciendum illum. Si vero revelatio esset obscura, concedi posset illum primum assensum non esse a lumine, quod sit habitualis qualitas, sed ab auxilio Dei actuali, nisi quis dicat ante illud iudicium, natura saltem, præcedere

voluntatem assentiendi, quæ non ab habitu est, sed ab auxilio, post quam statim infunditur intellectui lumen assensum eliciens. Hoc enim de actu fidei dici posse, in materia de Gratia diximus<sup>1</sup>.

5. *Secunda pars questionis: an requisita ad prophetiam, dentur permanentiter.* — In secunda parte quæstionis, communis sententia esse videtur, nihil eorum quæ dantur prophetæ ad eliciendum actum, durare in illo nisi quando durat actualis revelatio, atque ideo dari tantum per modum transeuntis. Ita divus Thomas, q. 171, art. 2; favent Gregorius et Hieronymus infra citandi. Congruentia esse potest, quia, cum prophetia detur solum propter aliorum utilitatem, ea solummodo dantur quæ huic fini necessaria sunt. Ad hunc autem finem sufficit cognoscere quæ prædicenda sunt. Alia multa afferri et citari solent in confirmationem hujus sententiæ, quæ hoc revera non probant, sed quippiam aliud valde distinctum. Ut ergo hanc et tertiam quæstionis partem resolvamus, advertendum duobus modis intelligi prophetiæ donum esse habituale. Primo, ut sit donum permanens, quo Propheta liberum sit, quando et quomodo voluerit, occulta cognoscere ac prædicere. Secundo dici potest habituale, quia in ordine ad id quod semel revelatum est, permanet.

6. *Prima assertio de fide, circa hanc partem secundæ quæstionis. — Probatur ex Scriptura.* — Dico primo: in potestate prophetæ situm non est occulta omnia cognoscere et prædicere cum voluerit. Est certa conclusio de fide, eamque intendit divus Thomas in illo art. 2 quæstionis 171; Hieronymus, epistola 125 Trium Quæstionum ad Damasum, q. 3, ubi multa Scripturæ loca congerit, et solum Christum Dominum excipit, ac merito. Possedit enim altiori modo prophetiæ donum habitualiter. Idem scribit Jeremiæ 28, Ezech. 35, ubi, ponderans illud Joan. 1: *Super quem videris spiritum descendantem et manentem*, docet proprium fuisse Christi habere omnes gratias Spiritus Sancti, ac prophetiam per modum habitus. At in aliis solum manent ea dona quæ ad vitæ sanctitatem necessaria sunt. Quomodo Joan. 14 dicitur: *Apud vos manebit et in vobis erit*. Idem habet Gregorius, secundo Moralium, capite ultimo, et homil. 1 in Ezechiel.; Oecumenius, ad Thessal. 2, et patet breviter ex nonnullis Scripturæ locis:

<sup>1</sup> Habetur jam l. 2 de Grat., c. 5, a n. 9, et l. 8, c. 12.

<sup>1</sup> Consule disp. 26 de Incarnat.



1 Reg. 10, Samuel non cognoscebat quem ex filiis Isai Deus elegisset, donec præsente David, sensit interius propheticum spiritum; 2 Reg. 7, Natham ignorabat quidnam Deus statuerit de ædificatione templi; 4 Reg. 4, Eliseus fatetur: *Dominus celavit a me*, etc.; Amos 3: *Non sum propheta*, quia videlicet tunc non sentiebat spiritum prophetiæ. Hinc Apostoli et Prophetæ in Scriptura Sacra aliqua ignorasse supponuntur; ut Isaac ignorabat se benedicere Jacob, cum tamen alias prophetaret in ipsa benedictione; et Paulus 1 ad Thess. 3: *Misi*, inquit, *ad cognoscendam fidem vestram*.

7. *Cajetani expositio tripliciter impugnatur.* — *Vera ratio triplicis congruentiæ pro assertionem.* — *Prima congruentia.* — *Secunda.* — *Tertia ex D. Thoma.* — Ad confirmandam porro hanc conclusionem, adfert D. Thomas supra rationem obscurissimam, in qua Cajetanus proluxe immoratur ac se torquet frustra. Primum, quia tota ratio et discursus Cajetani supponit non esse possibile lumen supernaturale natura sua permanens, et durans per modum habitus, quo possint videri occulta quæ in prophetia manifestantur, præter lumen gloriæ. Hoc autem falsum est, ut patet in scientia infusa animæ Christi. Quod si dicatur illam habuisse dependentiam a lumine gloriæ, certe nulla apparet repugnantia quod fiat aliud simile habituale donum absque illa dependentia. Supponit præterea Cajetanus dari supernaturale lumen, quod ex parte potentiæ sit principium actus et iudicii supernaturalis, ita natura sua transiens, ut specie differat a lumine permanente, etiam respectu ejusdem actus et objecti, quod mihi etiam falsum videtur, ut in prima parte ostenditur. Quia omne lumen supernaturale vera est qualitas<sup>1</sup>, ejus esse non in fieri, sed in facto esse consistit; et quia supernaturale est, vendicat subjectum perpetuum. Unde si contrario careat, ut in præsentem revera caret, natura sua est permanens, neque obest quod a Deo dependeat in conservari; id enim lumen gloriæ et fidei etiam sortiuntur. Et hoc ipsum confirmat exemplum de lumine corporeo existente in aere, quo abutitur Cajetanus; non enim est illi essentielle esse in transitu et in fieri, cum sit qualitas natura sua permanens, dependens licet a causa superiori in fieri atque esse, quod qualitati permanenti non derogat. Per accidens vero est quod nunc cito transeat, quodque causa illius

<sup>1</sup> Vide l. 2 de Attributis, c. 26, num. 4.

perpetuo motu cieatur. Tertio, sumit Cajetanus in suo discursu, assensum propheticum nunquam procedere a voluntate inclinante, cujus contrarium ostendimus. Non ergo conclusionis ratio est, quod illius oppositum repugnet, sed quia non oportuit neque decuit. Primum, ut Gregorius supra, c. 17, ait: *Ne mens propheta in præsumptionem elevetur*; et Eucherius, ut hac ratione humiliaret excellentes viros, a se esse ignorantes faterentur, solaque divina gratia posse assequi talem cognitionem. Secundo, ita expediebat fini prophetiæ, qui est utilitas fidelium, ut tunc scilicet daretur, cum esset opportuna, ne tantum donum inter homines vilesceret. Tertio, per modum congruentiæ accommodari potest ratio divi Thomæ, quia prophetia est præcipue de futuris contingentibus, quorum præsentia soli Deo est conaturalis, et, ut ita dicam, habitualis; atque adeo non decuit purum hominem præcognoscere per modum habitus hæc futura, præter beatos qui Deo ipsi sunt excellenti illo modo uniti.

8. *Assertio secunda probatur.* — *Suadet ex Scriptura.* — *Et ratione.* — Dico secundo: prophetiæ donum communiter non datur per modum habitus, simpliciter loquendo, etiam respectu eorum quæ revelantur. Hæc conclusio non est tam certa, sicut præcedens; attamen illam etiam videtur intendisse D. Thomas, adductis nonnullis Scripturæ locis. Nam ubicumque sermo est de prophetica cognitione, explicatur tanquam consistens in actuali Dei locutione, veluti cum dicitur: *Factum est verbum Domini. Locutus est Dominus. Mane erigit mihi aurem, ut audiam quasi Magistrum*, Isai. 10. Ratio vero est, quia prophetia simpliciter, non dicitur de quacumque cognitione rei futuræ vel occultæ; nos enim multa occulta et futura cognoscimus, nec tamen cognitionem propheticam habemus; includit ergo cognitio prophetica singularem revelationem, et locutionem Dei ostendentis peculiari modo quæ occulta sunt, factamque proinde instar cujusdam impressionis transeuntis, ita ut in potestate hominis non sit eo modo concipere vel apprehendere res quoties libuerit, aut efficere ut Deus ad ipsum ita loquatur. Inferes: ergo actu propheta ille solum est qui actu revelationem suscipit. Neganda tamen illatio, ac dicendum cum D. Thoma, art. secundo, ad secundum citato, dici etiam prophetam posse cui non actu fit revelatio, seu quia ex præcedentibus revelationibus manet aliquo modo dispositus ad percipiendum divina; seu quia

deputatus a Deo est ut prophetiæ munus suo tempore exerceat, juxta id Jerem. 1: *Prophetam in gentibus dedi te*. Quomodo Num. 11 asseritur septuaginta viros a Moyse electos recepisse spiritum Domini, et prophetasse, et nunquam amplius cessasse; non quod semper prophetaverint, sed quod rejecti non fuerint a munere prophetandi, ac certis temporibus receperint divinas revelationes prout expediebat.

9. *Assertio tertia bimembris.* — Nihilominus tertio dicendum est ex prophetica revelatione manere aliquid per modum habitus in propheta, quod interdum non est essentialiter diversum a lumine, quo assensum præbuit prophetiæ revelationi. Probatur primum, quoniam prophetæ recordantur eorum quæ viderunt; manent ergo in eis species. Deinde, transacta revelatione, judicant de veritate ejus, tanta certitudine quanta judicaverant dum perageretur; ergo habent habituale aliquod principium quo assentiantur, atque utuntur cum libuerit. Quocirca, si revelatio prophetica fuit inevidens, lumen quod fuerat principium assentiendi, quodque adhuc manet, secundum substantiam idem est, nimirum lumen fidei, ut ostendimus sectione præcedenti, quamvis non maneat sub ratione prophetici luminis, sed simplicis fidei, eo quod propheticam cognitionem exercere nequeat, cum non maneat conjunctum cum eisdem speciebus omnibus, aut certe cum omni earum usu et apprehensione; id enim non semper in voluntate prophetæ situm est, ut in numero 6 notavi, sed ex peculiari Dei motione pendet. Quod si cognitio fuit evidens, lumen quidem, quod in instanti revelationis datur ad assentiendum, aptum de se esset ad permanendum; non tamen crediderim permanere, tum quia consentaneum non est puro viatori, tum ob congruentias alias in num. 7 adductas; ac patet in Paulo et Moyse, si elevati credantur ad Deum videndum in vita mortali.

#### SECTIO VII.

##### *De causis et effectibus prophetiæ.*

1. *Causa formalis et finalis prophetiæ.* — *Causa efficiens.* — *Angeli causæ instrumentales revelationum.* — Tractantur hæc a divo Thoma 2. 2, q. 172, ac, suppositis iis quæ diximus, difficultatem non habent. Nam si loquamur de causa formali, nullam habet pro-

phetia præter suam essentiam, est enim ipsa quædam forma; si de finali, dictum jam est dari ob utilitatem aliorum, qui est finis extrinsecus, ex Dei voluntate seu intentione pendens. Nam intrinsece ipsa est propter cognitionem objecti, quæ per se magna perfectio est, communicarique potest homini interdum, propter singularem ejus dignitatem et excellentiam, ut Beatæ Virgini. Unde obiter etiam liquet quis sit effectus prophetiæ, scilicet utilitas aliorum et confirmatio fidei per cognitionem et prædictionem occultorum. De causa efficiente superius ostensum est principalem esse Deum supernaturaliter operantem, atque adeo divinationes illas, quæ dæmonum virtute fiunt, veras non esse prophetias. Concurrunt autem aliquando Sancti Angeli, ut D. Thomas, articulo secundo, ait, et Cajetanus bene explicat, tanquam ministri vel instrumenta Dei, non infundendo species aut lumen, neque per se efficienter movendo intellectus aut voluntates prophetarum, sed applicando objectum per similitudines, vel phantasmata similia, ac docendo instruendoque hominem, ut latius in prima parte exposuimus<sup>1</sup>, atque etiam an omnes prophetiæ revelationes ministerio Angelorum sint factæ. Unde improbat relinquitur error eorum, qui prædictiones omnes propheticas nescio in quam virtutem occultam referre conabantur, cum quibus late disputat Medina, libr. 2 de Recta in Deum Fide, c. 1.

2. *Causa subjectiva.* — *Beati ut possint esse causa subjectiva prophetiæ.* — Ultima causa prophetiæ est subjectiva, quæ rationem habet causæ materialis; de qua primo dicendum eam debere esse creaturam rationalem, cum irrationalis capax non sit intelligentiæ. Secundo, propter rationem contrariam, omnem rationalem creaturam, per se loquendo, esse capacem hujus doni. Hinc tertio quilibet viator esse potest subjectum prophetiæ, non obstante quacumque morali vel naturali dispositione prava; non quidem naturali, quia Deus auctor prophetiæ, vincere potest talem dispositionem vel illam remove; sic enim homines lingua impeditos facit eloquentes, ut Exod. 4, Jerem. 1. Unde, licet in homine impedimenta inveniatur usus rationis, Deus tamen potest vel illa auferre, vel, illis non obstantibus, elevare mentem ad spiritualem intelligentiam sine dependentia a sensibus. De dispositione etiam morali patet, quia do-

<sup>1</sup> Habetur jam in l. 6 de Angelis, cap. 16.



num hoc non requirit per se conjunctionem per charitatem cum Deo, et certum est interdum communicari peccatoribus, ut docet Hieronymus, in id Matth. 7: *Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus?* et Augustinus, lib. 83 Quæstionum, quæst. 69, et lib. 2 ad Simplician., quæstione 1. Unde est illud 1 ad Corinth. 13: *Si habuero prophetiam, charitatem autem non habeam.* D. Thomas etiam, art. 6, adhibet exemplum de Balaam, Num. 22, divinante dæmonis arte, ut colligitur ex capite 20 Levitici, cum tamen aliquando prophetaverit divino spiritu, prædicendo incarnationem, et c. 21, dicitur Deum illi fuisse locutum. Idem docet Augustinus, tum supra, tum serm. 103 de Tempore; et Abulens., Josue 13, quæst. 14, et Num. 22, quæst. 3. Adhibet rursum divus Thomas exemplum in Sybillis, de quibus tamen quidquid Abulens. ea quæst. 14, et alii contendunt, non satis constat quales fuerint, ut Cajetanus advertit. Quarto, anima etiam separata, quæ nondum pervenit ad terminum, est capax hujus doni, ut docet divus Thomas, quæst. 174, art. 5, ad 4, exemplo animæ Samuelis, Ecclesiast. 46. Quinto de Beatis, D. Thomas 2. 2, quæst. 174, art. 5, et 3 p., quæst. 7, a. 8, negat eos esse capaces prophetiæ; sed intelligendum formaliter, quia, ut beati sunt, habent altioris cognitionem; tamen in re dubium non est quin simul habere possint cognitionem rei futuræ ejusdem rationis cum cognitione prophetiæ, et patet in Christo, et cognitionibus et revelationibus quas Beati habent extra Verbum. Vult autem divus Thomas hanc cognitionem in Beato, ut sic, non esse ex parte subjecti prophetiæ, sed ex parte solum cognitionis; eo quod propheta proprie dicatur, qui cognoscit quæ ratione status sibi occulta sunt, atque procul; respectu autem beatorum (considerando illorum statum), nihil est procul, quia in se habent fontem scientiæ, in quo vel formaliter, vel causaliter, omnia quæ oportet, videant, qua ratione intelligi potest illud Pauli, 1 ad Corinth. 13: *Sive Prophetiæ evacuabuntur*, etc.

3. *Ut etiam dæmones.* — Ultimo dæmones quoque sunt capaces revelationis prophetiæ, quæ fit ipsis per Angelos Sanctos, ut Augustinus docet, 12 Genes. ad litt., cap. 19, et divus Thomas, q. 172, art. 6. Existimo autem ita fieri revelationes dæmonibus, ut proprie non eleventur ad cognitionem supernaturalem ex parte potentiæ et objecti formalis; quia, licet hoc non repugnet, non ta-

men est conveniens eorum statui<sup>1</sup>. Satis ergo est ita doceri ab Angelis, ut ipsi convincantur ad credendum ex evidentia aliqua signorum, ut alias dictum est. Respectu autem nostri, nunquam sunt dæmones veri prophetae, tum quia nunquam sufficienter nobis proponunt, quæ ipsi agnoscunt, tum quia sunt prorsus indigni quibus fidem adhibeamus.

## SECTIO VIII.

*De distinctione Prophetiæ, variisque ipsius modis.*

1. *Prima divisio.* — *Modi alii proponendi primam divisionem.* — *Secunda divisio.* — *Tertia divisio quam late prosequitur, ex Abul., Petr. Thyreus, de Apparitionibus, per l. 4.* — Tota quæstio obiter fere exposita est in præcedentibus; sed ad complementum doctrinæ varias prophetiæ divisiones breviter explicabimus. Sunt enim in prophetia multa: objectum materiale et formale; subjectum, et elevatio mentis. Ex quibus omnibus capitibus dividi solet prophetia. Prima ergo divisio fit in prophetiam præscientiæ, prædestinationis et comminationis, quæ est D. Hieronymi et Glossæ ordinariæ, Matth. 1; D. Thomas 2. 2, quæst. 174, art. 1, secundum membrum omisit, quia in primo includitur. Sensus autem divisionis patet ex supra dictis; proprie enim divisio hæc sumitur ex objecto materiali, eo quod aliter affirmatur res futura in prophetia comminationis, scilicet sub conditione, vel in causa; aliter in præscientia, scilicet absolute in se. Unde diversum est quod in utraque revelatur; et ad hunc modum dividi potest prophetia in prophetiam futurorum, præteritorum et præsentium; aut aliter, in eam quæ est occulorum ex distantia loci, vel ex distantia temporis, vel ex conditione ipsarum rerum, quæ vel supernaturales sunt, vel cogitationes cordium, qua ratione ad discretionem spirituum spectat, ut dictum est. Secunda divisio prophetiæ est in evidentem et obscuram, quæ proprie sumitur ex objecto formali, et causat diversitatem specificam, quæ in prima divisione non reperitur; atque hæc omnia patent ex dictis. Tertia divisio: alia prophetia fit per objecta sensuum externorum, alia per imaginariam visionem, alia immediate in intellectu. Ita Hieronymus,

<sup>1</sup> Vide l. 8 de Angelis, c. 6, a n. 5.

Abac. 2, Psal. 84, et latius Gregorius, 28 Moral., capite 2, qui in singulis membris varias assignat differentias, sed accidentarias omnino et materiales, sumptas nimirum ex diversitate rerum, quibus exterius vel interius Deus ad homines loqui potest. Idem habet Augustinus, citato lib. 2 ad Simplic., quæst. 12, et in superioribus satis eam divisionem exposuimus.

2. *Expenduntur quæ D. Thomas circa 3 divisionem scribit.* — *Alius etiam locus D. Thomæ exponitur.* — Et D. Thomas multa de eadem divisione disserit in q. 174, ubi, a. 2, ad 3, et a. 3, inter alia, dicit prophetiam pure intellectualem esse perfectiorem cognitionem, a ratione tamen prophetiæ deficere, quia prophetia est imperfecta cognitio, et remota ab intelligibili veritate; cognitio autem qua conspicitur ipsa veritas intelligibilis, multo perfectior est minus proprie; ergo dicitur prophetia; in quo certe indicat, quod supra dixi, prophetiam cognitionem esse evidentem, quod fortasse interdum contingit, sed non videtur necessarium; imo, per se loquendo, non oportet, illa tria membra esse semper specie diversa; nam eadem res quæ sensibilibus signis exterius proponitur, posset immediate proponi per similitudines imaginarias, et pure etiam intellectualiter, tam in cognitione obscura, quam in evidenti. Unde Augustinus, duodecimo Genes. ad litt., cap. 9, prophetiam imaginariam pure intellectuali præferre videtur, quia, cum utraque sit imperfecta cognitio, atque in intellectu corpori conjuncto, non impeditur, sed juvatur potius per similitudines imaginationi propositas. Concordari tamen ita possunt, nam pure intellectualis cognitio ex suo genere et modo perfectior est, quamvis alia sit homini magis accommodata, atque adeo interdum possit excellere. Quod vero divus Thomas ait, hoc genus prophetiæ, quando includit inspectionem claram veritatis, deficere a ratione prophetiæ, ad modum loquendi fortasse magis spectat, quam rem distinguit. Constituit præterea divus Thomas, in illo art. 3, etiam instinctum pure interiorem in infimo loco. Sed intelligendum, quando hominem certum non reddit de revelatione divina, vel quando instinctus quidam est solummodo practicus; secus vero, si certus homo reddatur instinctum esse a Spiritu Sancto. Distinctio tamen et differentia aliorum graduum recte explicatur a D. Thoma;

tota vero inæqualitas in perfectione accidentaria consistit, atque intelligenda semper est, cæteris paribus. Jam vero quod addit, eam prophetiam, quæ de rebus est alias naturæ lumine cognoscibilibus, deficere a vera ratione prophetiæ, intelligendum venit, vel de defectu secundum quid ex parte objecti materialis, vel quando inspiratio talis est, ut res illæ non cognoscantur sub divina auctoritate, sed solum per media propria ostensa per directionem internam Dei, vel per scientiam per accidens infusam, ut videtur accidisse Salomoni, in quo divus Thomas exemplum affert.

3. *Quarta divisio.* — *Quinta divisio.* — *Sexta divisio.* — Hinc est quarta divisio: prophetia alia communicatur in abstractione a sensibus, alia sine abstractione: ita Gregorius et Augustinus supra. Secundus prophetiæ modus frequentissimus est: primus vero patet in Petro, Act. 10, et ut multi Patres exponunt in Adamo, quando Deus illi soporem immisit<sup>1</sup>. Vide D. Thomam et Cajetanum quæst. 172, art. 3. Quinta divisio: prophetia alia est in somniis, ut S. Josephi, Matth. 1, alia in vigilia, ut Zachariæ, Luc. 1; et hanc posteriorem præfert priori divus Thomas, q. 174, a. 3 (quamvis lib. 2 cont. gent., c. 81, ad 5 rationem, dixerit dispositionem somni esse aptiorem ad recipiendam revelationem prophetiam, quantum ad impressionem specierum), quia est inepta ad judicandum: non enim potest qui prophetiam revelationem in somniis recipit, statim perfecte judicare, donec in vigilia perfecte attendat, nisi Deus imprimat altiori modo species, et sublevet hominem ad intelligendum sine tanta dependentia a sensibus. Sexta divisio prophetiæ esse potest, ut alia sit immediate a Deo, qualis est pure intellectualis; alia per Angelos, quales alia magis sensibiles revelationes: de qua divisione et similibus videri possunt Augustinus et Gregorius supra, Irenæus, l. 4, cap. 37. De illa porro quæstione, quam divus Thomas definit 2. 2, quæst. 174, art. 4, Moysen fuisse maximum prophetarum, nihil quod ad rem spectet, dicendum occurrit. De alia vero, quam tractat a. 6, an et quomodo prophetia successu temporum creverit, satis in superioribus dictum est, disputatione 2, sect. 6; et hæc de prophetia.

<sup>1</sup> De hoc sopore, l. 2 de Opere sex dierum c. 2, a n. 7.